de ovend

6e jaorgang no. 3

de Ovend

zesde jaorgaank no. 3 juni 1978

"De Ovend" is dé Stellingwarver culturele uutgifte, mit de naodrok op Stellingwarver schrieveri'je, taelkunde, volkskunde en historie. "De Ovend" wodt uutgeven deur de Stichting Stellingwarver Schrieversronte, en verschient ien keer in de twie maonden.

Adm. Johan Veenstra, Binderweg 3, Ni'jhooltpae, till. (05610) 8252
Red. Henk Bloemhoff, Boverweg 15A, Ni'jberkoop, till. (05163) 371, of: (050) 120154
Bureau-red.: Pieter Jonker, bureau Stichting Stellingwarver Schrieversronte, Meulehoeve, Bongheer 1, Postbusse 138, 8430 AC Oosterwoolde, till. (05160) 4533
Typewark: Egbert de Boer, Donkerbroek.

Een husien van hool-an

Et is lopen zoas we hoopt hadden: oonze ni'je man Pieter Jonker is donderdag 1 juni an 't wark gaon. De eerste weken komt et nog wel wat op et "op oddering" brengen van et wark an. Mar daor hoej' et niet om te laoten om es even an te gaon! Want: oons kantoor moet ok een soort centrum van aktiviteiten van meer meensken wezen as die op 't kantoor warken. Elk moet d'r ok om inlichtings en zo wat terechte kunnen. 't Gehiel moet de gemienschop van de Stellingwarven veerder helpen wat oons terrein anbelangt. Bi'j gelegenhied zal Pieter Jonker zels daor meer over uut de doeken doen. Ik wete trouwens niet as et jim zo goed vergaon zal as mi'j doe ik de eerste keer de voete over de drumpel zette: de thee was bruun! Mar mit of zonder thee, de Meulehoeve zal zo staorigan wel een husien van hool-an

wodden kunnen. Wat De Ovend zels angaot: die krigt in Jonker zien bureau-redakteur. Zoe'n iene is neffens et woordeboek van Van Dale degene die veur een blad de kopy veur ien of meer rebrieken veur de drok geschikt maekt, of veur zien rebriek kopy bi'j mekeer geert of zels schrift. Et is vanzels dudelik dat zoe'n redakteur ok overlegt mit schrievers, en, om nog mar wat te numen, mit een fotograaf, tekeners, redakties van ere blaeden, en zo wat henne. Wat dit nommer anbelangt: plezierig lezen, veerder!

Henk Bloemhoff

Van de Redaktie

Argens eers in disse Ovend vienen jim een verhael van de kotleden wegraekte Stellingwarver schriever Albert Jaeger. In et augustusnommer kommen we op zien verstarven weeromme.

Et Stellingwarfs Woordeboek

Deur stokkies over et woordeboekwark en over de woorden, zinnen en uutdrokkings die we bi'j mekeer gadderd hebben, kommen vaeke nog wel meer woorden en uutdrokkings veur 't locht. D'r bin nog wel es goenend die bellen of schrieven, en oons materiaol op die meniere anvullen kunnen. Jim kun begriepen, dat wi'j daor slim bliede mit binnen. Op die meniere ontbreken zokke gegevens dommiet in ieder geval niet an oons woordeboek! Ien zoe'n gegeven kregen we, van twie personen nog wel, naor anleiding van mien stokkien over doemske, holing enz. opgeven.
In Oosterwoolde bliekt ok nog de variant doemelske veur te kommen! En over duveldrek schrift de Heer Heida uut Oosterwoolde oons: "Ik weet nog doe wi'j kiender weren en wi'j hadden een lekke melkbusse of zo wat of d'r zat een oor los an (an de melkbusse dan), dat Heit zels soldeerde. Dat gong zo. Et lekke plakkien

wodde schone schoerd. Dan haelde Heit een staefien lood en een flessien duvelsdrek van de oolde klokke (daor wodde dat spul altied beweerd). Dat spul in et flessien wodde bi'j oons altied duvelsdrek nuumd (et zal wel zooltzuur west hebben). Dan kwam de tange in de kachel as d'r wat deurbraande hoolties weren, aanders rookte et te vule in huus want et kacheldeurtien mos zo lange los. De blatties van de tange wodden dan bruukt as soldeerboolte en klaor was et."

douwelen

Mar niet opschieten mit et wark (of soms, mar dat wodt niet deur alle dörpen opgeven, mit lopen), wil dit woord in de meerste gevallen zeggen.
Douwelen in zoe'n soorte betekenis komt trouwens ok in 't Fries en 't Drents veur. Ok 't Nederlaans het et, al wodt et donkt mi'j daorin niet zo vaeke bruukt.

"Dat douwelt mar omme, en van opschieten weten ze niet." (Nw)
"Zit niet zo te douwelen, ie kommen te laete." (Bdie)
"Die jonge leup mar te douwelen." (Op)

Douwelen kan ok beduden: kletsen, d'r wat in omme praoten:

"Wat douwelt die kleine meid al." (Dhau)
"D'r wat henne douwelen." (Obk)
"Die douwelt d'r wat in omme." (Nbk)
"Die is aorig an 't douwelen." = die kan niet goed praoten." (Np)

De twiede betekenis wodt deur oostelike dörpen opgeven. De meerste westelike dörpen geven bi'j de eerste betekenis wél douwelen op, mar bepaolde plakken niet: Bdie, Diz, Wol, en Olae-Nlae. Zokke plakken geven b.v. op: ommedangelen (Olae-Nlae), ommesuiselen (b.v. in Diz) veur niet opschieten mit lopen.
Veur et niet opschieten mit wark: ommeklongelen (Bdie), "d'r zit gien abbesaosie in" (Olae-Nlae) e.d.

Dan is d'r in El en Nw nog een dadde betekenis: "ommedonderen" van maegies en jongen, die op verkering uut binnen. Allienig El en Nw geven zoks op:

"Die jongen en maegies douwelen mar deur mekeer henne, ik wete niet as dat goed komp." (Nw)
"Ze zitten altied omme te douwelen." (El)

En dan nog even een klein raodseltien:

"Aachter 't huus ligt Geert
Mit de ribben ommekeerd."

(Woordeboekgroep Spange)

Oplossing: een kroje

Organisaosie

De Heer Pieter Jonker zal helpen bi'j et uutschriefwark veur et Stellingwarfs Woordeboek. Butendat gaot hi'j dommiet "de boer op" in verschillende plakken in Oost en West om daor woorden en uutdrokkings uut de vaktaelen op te schrieven. Elk vak het zien eigen woorden, zie! Hi'j is al mit "de boerkeri'je" begonnen! Zoks ondersteunt oons woordeboekwark: bepaolde, typische woorden kun d'r bi'j oons "gewone woordeboekwark" hier en daor wel es tussen deur glippen. Butendat koj' zo ok nog es even weer bi'j ere meensken terechte, die et misschien krek weer even eers hebben. As Jonker de kaans krigt, volkskundige gegevens(b.v. oolde gebruken) vaaste te leggen, zal hi'j dat grif doen, want dat heurt ok bi'j zien wark veur de Schrieversronte. Hi'j zal eerst naor de volgende "omkrieten": de Westhoek, Steggerde-Vinkege, Wolvege-Hooltpae, Berkoop-Ni'jberkoop, Oosterwoolde-De Haule, en Else. Jonker zal meerstal wel buten de woordeboekgroepen omme warken. Bi'j vraogen over oons wark kun jow now trouwens ok wel es bi'j him terechte! Ikzels heb in de veurbi'je maonden inkelde groepen bi'j langes west. Ik kriege now weer wat meer tied, dat nao de vekaansie gao ik alle groepen weer stok veur stok bi'j langes. Woordeboekmeensken, graeg tot dan.

Henk Bloemhoff

Riemen en dichten....

Bi'j et uutwarken van et woordeboek-materiaol kwammen we weer hiel aorige dingen tegen: allemaol uutdrokkings mit de woorden riemen en dichten. Op et kaortien (nr. 1818) wodde niet speciaol vraogd naor uutdrokkings, mar gewoon naor zinnen mit de woorden riemen en dichten. Bliekber hebben 'n protte woordeboekmeensken heur drekt anspreuken vuuld, want et risseltaot van een hiel gewone vraoge was twintig verschillende (!) uutdrokkings. Die twintig uutdrokkings kuj' roegweg in drie groepen verdielen:

a. de groep uutdrokkings daor petten, hemden, gatten, en poeperds in "oplicht" of "licht" wodden, en dat allemaol ter ere van de dichtkeunst van iene. Bi'j disse groep kuj' ok de uutdrokking zetten van iene die dichten kan zonder de pette te lichten. We willen d'r niks mit zeggen heur, mar 't is toch wat vremd: in de Westhoek tot an Wolvege toe, en in Diz lichten ze de pette. In Wol et hemd, en veerder oostelik 't gat, tot alderdeegst de poeperd!
b. de groep uutdrokkings waorin iene die dichten of riemen kan vergeleken wodt mit 'n aander: mit Tiemen, Siemen, enz. Zoe'n iene zien naeme riemt vanzels altied wel op riemen!
c. de groep "varia": verschillende zegswiezen, riempies over 't dichten en riemen.

Misschien bin d'r nog wel meer; we zeden et al: d'r wodde hier iens niet vraogd om uutdrokkings, die kwammen spontaan "opwellen". Hier volgen ze alle twintig:

a. "Die kerel kan dichten, ie zollen de pette d'r veur lichten." (Sz)
"Hi'j kan riemen en dichten, ie zollen de pette d'r veur lichten." (Nt)
"Hi'j kan dichten, ie zollen d'r de pette veur oplichten." (Sun-Ot, Olae-Nlae)
"Hi'j kan dichten, daor kuj' de pette veur lichten." (Diz)

"Hi'j kan riemen en dichten zonder de pette te lichten." (Mun)
"Hi'j kon riemen en dichten, ie zollen 't hemd d'r veur lichten." (Wol)
"Riemen en dichten, ie zollen 't gat d'r bi'j oplichten." (Dho, Ld)
"Riemen en dichten, ie zollen 't gat d'r veur oplichten." (Np, El, Ow)
"Riemen en dichten, ie zollen 't gat d'r van lichten." (Nbk)
"Hi'j kan riemen en dichten, ie zollen 't gat d'r van oplichten." (Ma)
"Mit riemen en dichten kuj' 't gat oplichten." (Dfo)
"Mit riemen en dichten kuj' de poeperd veur oplichten." (Dhau)

b. "Hi'j kan riemen as oolde Tiemen." (Sz)
"Riemen as ouwe Siemen en dichten, ie zouwen de pette d'r veur lichten." (Spa)
"Hi'j kan riemen as Pieter Siemen." (Diz)
"Hi'j kan dichten en riemen as gekke Siemen." (Op)

c. "Hi'j zegt gien woord of et riemt mar voort." (Sz)
"Goed riemen is ok een keunst." (Sun-Ot)
"Dat riemt nargens naor." (Wol)
"Riemen, dichten, vassies maeken, bin dat zokke slimme zaeken." (Db)

Philo de Bruijn
Henk Bloemhoff.

Krummeltien

Oonze bureau-meensken vunnen uut dat in alle geval zeuven verhaelen van Bergveld in de rebriek Onder eigen volk van de Friese koerier staon hebben. Et weren: Honger in de voegelwereld, Onder eigen volk, Vuurwark, Agatha, De appel, Fesoen en Knieperties (et zelde ververhael as Knieperties nr. 2 uut Klaeterjaegers). Dit i.v.m. noot 1 op blz. 18 van de veurige Ovend.

H. Bl.

Berend Lappien

Dat was zien bi'jnaeme, zoas zien Heit altied al Geert Lappien nuumd wodde. Laeter hadde dat beslist Berend "manufacturen" wodden moeten, mar ja, zoas dat gaot, die naeme was zo bleven. Mit peerd en karre gong oolde Geert de streek al uut om zien boezeroenegoed, buusdoeken, Duutse laekens, lappen, dekens en nuum mar op te slieten. Hi'j had d'r gien dik stok brood an had, mar zien wiefien was zunig en ze hadden nao jaoren mar ien poppien kregen. Dat joongien hadden ze Berend nuumd, weer naor zien Heit. Zo kon dat dus uut, mar een protte verdienen was d'r nooit bi'j west. D'r weren vule meer lappiespoepen bi'j de weg, en ja, hoe gaot dat in minne tieden en in grote gezinnen, d'r was een protte neudig mar et geld was krap. De goedkoopste had de meerste kaansen. Geert was vroeg versleten, kreeg et slim op de bost en was vaeke zo poestig, dat Berend de streek uut mos. Dat vun Berend wel mooi! Beter dan de hiele dag op et laand. Ie praotten nog es mit meensken, en elke dag een ere streek. En ..... Berend vul ok geweldig goed in de smaek bi'j de vrouwluden en maegies. As d'r ies was, wollen ze allemaole wel mit him rieden, hi'j zong as een liester en speulde winters altied lieke mooi in de tenielstokken in de harbarge. En daansen as de beste. Dat teniel, dat was wel zien grootste wille, mar daor kon hi'j niet van eten, en ok zien Heit en Mem niet. Doe hi'j trouwplannen kreeg wodde besleuten, dat Berend de zaeke overnemen zol. D'r was een rentenier shusien vri'j kommen mit een flinke zoolder. Dat leek allemaole wel goed. En de zaeke gong best! Ze kregen kiender en et huus wodde te klein. Ze konnen de spullen niet meer kwiet.

Zo wodde nao lang beraod besleuten een stok an te bouwen en daor een winkel mit etelasie van te maeken. Et hiele dörpien ston op zien kop. Nooit, zo wussen de oolden, was d'r nog zoe'n winkeltien daor west, dat wodde niks. Ok zien Heit zag d'r eers niks as bezwaoren in! De meensken weren d'r an wend daj' langes kwammen! Now daor hadde Berend ok gien bezwaor tegen, mar

et kwam vaeke ok niet gelegen as de vrouwluden drok an et wark weren. En ie konnen ok niet alles mitnemen op zoe'n karre. En hi'j kon wel marken, dat d'r goenend weren, die de tram nammen en naor Stienwiek gongen, naor de grote winkels, waor ze uutzuken konnen. En al foeterde zien Heit en was et ét ni'js van et dörpien en de streken daor om henne, Berend lachte mar wat, en grappies maekend zette hi'j mooi deur. Doe de winkel klaor was, kwam d'r in de Stellingwarver een adverteensie, en doe veur de eupening de laekens veur de etelasie weggongen, kwammen d'r toch wel "kiekers". Et vul de mannen op, dat de vrouwluden now in ienend nocht kregen an "kuieren". En doe d'r ien schaop over de dam was, volgden d'r meer. En de vrouwluden was et mar best naor 't zin, dat ze now alles op heur gemak bekieken konnen en niet de kaans leupen, dat iederiene thuus him d'r mit bemuuide. Uut de hiele streek kwammen ze wel op de fiets. Berend zien vrouw hadde et d'r mar drok mit, dat Berend mos zaoterdags thuus blieven om op de winkel te passen. En dat vun hi'j wel mooi. Opnemen wat d'r besteld wodden mos, de etelasie weer es wat veraandren en nuum mar op! Berend was altied goed te spreken en had altied een grappien klaor.

En zo zette hi'j ok zien beste bientien veur doe hi'j op een zaoterdagmorgen "Aemel-Triene" van de fiets of zag kommen. Och heden, dat kostte wel een ure, en kopen, how mar! Zo was et bi'j de streek ok altied gaon. Alles bevulen en bekieken en dan nao een ure zeggen: "Ik heb gien geld in huus, kom ankomde weke mar weer es langes."

"Morgen Berend."

"Morgen Triene. Wat kan ik veur je doen?"

"Ik wol wel graeg es kieken," zee Aemel-Triene.

"Now, dat kan mooi," zee Berend, ie kieken 't moois d'r mar van of, heur. Ik gao even deur mit uutpakken. Ik heure et wel van je."

En Triene naor de toonbaank, alle rimmen bi'j langes en ze rabbelde mar deur op heur zeurderige toontien.

"Ja, wi'j moe'n uutvanhuus, zie. Naor mien bruur in Rotterdam. Ik zie d'r slim tegenan, mar mien man wil now mar es deurzetten. Een weke nog wel!"
"Now dat verzet de zinnen" grapte Berend. "Een mooi hoetien misschien, of hozen, of sokken, of een strik veur je man?"
Nee dat vun Triene niet zo neudig. "Oonze kleren bin nog wel netties genog. Mar as je op zoe'n reize es wat gebeurt, en ie kommen in et ziekenhuus terechtè, en ze kleden je uut, dan moet dat toch ok in odder wezen."
"Ok as de nood daor ligt" lachte Berend, dan moej' hier mar es kieken." En hi'j wees heur een vak waor allemaol mooi degelik ondergoed lag. "Eerst mar veur de baos?"
"Nee, daor heb ik disse winter al een peer mooie stellen veur breid," zeurde Triene. Die moe'n mar an op zoe'n reize, ie zitten zo gauw op de tocht in die treinen, heb ik wel heurd."
"Now, dan mar naor de dameslingerie." Daor snapte Triene niks van, mar et wodde heur dudelik doe Berend een staepel hemden en directoires op de toonbaanke daele legde. Ze was van boven wat smal en van onder slim bried en Berend, die et meer as zat was, graaide d'r vot een hemd en een broek uut. Had rose.
"Dat is et ienigste da'k veur je hebbe, Triene." En ja, Triene vun et kleurtien eerst wat vremd, mar Berend zee, dat wende gauw! Medern ok! Of de broek wel groot genoeg was, vreug Triene nog. Berend hul him in de hoogte.
"Och, mien lieve meenske, niet groot genoeg? Et is ja haost een tente geliek." En wat dat spul dan kossen mos? De broek drie, en et hemd twie gulden? Dat was nogal wat, daor mos eerst nog es eventies over prakkezeerd wodden. Et bekende lietien, docht Berend.
"Ie moe'n 't zels mar weten, Triene. Et is mooi spul, slim goedkoop en ik heb d'r nog mar twie stellegies van in jow maoten. De rest is uutverkocht."

Triene leut et inpakken, betaelde, mar vreug wel een briefien, waorop percies ston wat ze kocht hadde en de pries daoraachter, want as et niet in odder was, dan had ze een bewies, om te ruilen.

Ok dat maekte Berend veur mekeer en was slim bliede doe ze eindelik de weg weer uutfietste! Thuus had Triene al gauw de bovenkleren uut, en eventies passen. Berend had goed geliek had. Et hemd was lekker lang, en de broek zat as gegeuten. De elastieken net boven de kni'jen. Ja, ze was d'r dik mit in 't zin! Now gauw an 't wark en de eteri'je klaor maeken, veur dat heur man thuus kwam. Hi'j was wel klaor mit 't wark now, mar was d'r an wend op tied te eten. Middags gong hi'j dan mooi in zien tunegien an et wark. Onder de bri'j vertelde Triene van heur inkopen. Hi'j vun et al lang goed, en was allienig mar slim bliede, dat ze es votgongen mit de vekaansie. Hi'j gong in de tuun, en Triene bleef in huus. Mar hoe ze ok hemmelde en warkte, et leut heur niet los, en vaeke keek ze nog es in et pakkien. Ze vun et toch wel mooi spul, mar och heden, was ien stellegien now wel genog veur een weke? Et eten en et waeter was eers, stel je now toch es veur, daj' es een ongelokkien hadden? Ie konnen daor toch ok niet an de wasseri'je gaon! Ze prakkezeerde mar deur. Ze was weer es te zunig west. Ze hadde drekt twie stellen nemen moeten. Mar had Berend niet zegd, dat et hadde gong, en dat hi'j in heur maoten nog mar ien peer hadde. Stel je now toch es veur, dat een aander dat now al kocht hadde.

Ze hadde et heufd al aorig rood, doe heur man in huus kwam veur de koffie. Hi'j was nog niet an zien eerste slokkien toe, doe Triene d'r al over begon te zeuren. Ze hadde heur plannegien al klaor. Mar gauw de koffie op, want et wodde al wat duuster, en dan mos hi'j nog mar op de fiets, dat ere stellegien veur heur ophaelen. Hi'j hadde d'r gien nocht an, mar wus dat Triene dan deurzeuren bleef, dus, wies wodden, gaf hi'j mar toe! Et pakkien mit en et briefien ok, want ze wol d'r beslist niet meer veur betaelen. Daor mos hi'j ok veural goed op letten. Hi'j kreeg niet meer

as vuuf gulden mit in de buse. Triene bleef mar uutkieken. Wat duurde dat lange. Mar op 't laest, ja, heur, daor kwam hi'j anpeddelen, mit twie pakkies aachterop. Triene vleug him temoete. "Et is lokt, now?" "Ja, hier bin de pakkies. Vuuf gulden betaeld, en de komplementen van Berend. En now moej' mi'j een posien mit rust laoten, want ik wil now de kraante wel es lezen."

Triene pakte uut. Ja, et was et zelde! Doe de hemden en broeken op de taofel op mekeer, en ja heur, ok de maoten weren goed. Doe ze de broggies op hadden, scheut Triene in ienend et briefien in gedaachten. "Och meenske, ie zeggen zels dat et goed is. Ik heb vuuf gulden betaeld, hool now toch es op mit jow gezeur."

Mar Triene hul niet op veur ze et briefien hadde. De brille op en doe ze goed keek raosde ze:

"Hi'j het me toch beet had..... Kiek mar. Now kost die broek mar twie gulden en et hemd drie gulden. Ik kan jow ok niet om een bosschop sturen. Et mag dan vuuf gulden wezen, mar de priezen bin toch veraanderd bi'j vanmorgen. Dat klopt toch niet."

Heur man lachte.

"Dat heb ik wel ontdekt, heur Triene en ik heb et ok tegen Berend zegd."

"En hoe kan hi'j dat goed praoten?" vreug Triene.

Now, Berend lachte wat en hi'j zee tegen mi'j: "Ie bin toch ok al jaoren trouwd? Now, dan wol ik je wiezer hebben! Dan zuj' onderdehaand toch ok wel weten, dat tegen de aovend de hemden stiegen en de priezen zakken!"

Albert Jaeger

Krummeltien

. In Ni'jhooltpae is een harbarge opni'j eupend en die kreeg een Stellingwarver naeme: De schieve deure!

Uut et Reumeltien

Et is muuilik om alles makkelik te doen.

Een vrouw, een vrouw, een daod, een daod.

Bi'j wie kan de psychiater in therapie gaon?

Vrede deur rede.

Paosken en de Pinkster valen veur een kristen op iene dag.

In een encyclopedie staot ok niet alles.

As alle doomnies deden wat ze zeden,
leefden we in een aandere wereld.

De iene dokter is de ere niet.

Een levende koe raekt nooit uutpoept.

Wie as niet studeert
is niet bekeerd;
mar wie as blift studeren
zal et DOEN nooit leren.

Oene Bult

Kiender

Vlochtelingenkaamp,
onthiemden,
iene bonk ellende,
mar kiender blieven
kiender en speulen
mit de wiend.

Jan van Overtjonger

Vekaansiestemming

Een waarme verwaachting
as van een kiend op de`morgen
van zien jaordag,
gien stemm' in de rogge,
gien zwiepe van de tied,
leven zonder zille
en tussen de vingers deur.

Jan van Overtjonger

De hooltsnieder

Hi'j sniedt
de beelden
uut zien geest
en fiekt ze
in et hoolt;
dat opni'j
begint te leven.

Jan van Overtjonger

Tekkeld

Hi'j was veur zien baos
et doelpunt van de maond,
mar nao die hatanval
alliend nog slim slow-motion.

Jan van Overtjonger

Stellingwarf op de radio

Oflevering 4 van Boekenbus, 3e jg. (1977) is veur de liefhebber van streektaelliteratuur haost nog meer de muuite weerd as eers: d'r wodt o.e. wark in bespreuken van de Grunningers Oabel Oabels en Saul van Messel, de Drent Hans Heyting, de Fries Klaes Dijkstra (zien ni'je literatuurgeschiedenis) en niet te vergeten "oonze" Johan Veenstra (Fluitekruud). Veur al te veul plezier is trouwens gien reden: et radiopergramme, daor in feite de teksten veur et tiedschrift uut kwammen, is 1 nov. '77 stopt. Tiny Mulder kondigt liekewel an, dat de redaktie et tiedschrift deurgaon lat. Et zal wel an mi'j liggen, mar ik begriepe die Rono nog altied niet zo goed. Of misschien krek wel. Dit pergramme hadde dudelik nut, en butendat, al wodt de Rono vaeke amateuristisch nuumd, dit was dan toch een pergramme daor aj' dat niet van zeggen konnen. Mar nee: zenderwisseling, opsplitsen, elk meer tied en zels baos, en wat de boekbesprekings angaot: elke regio dot dat zels mar. Zol 't peil dan omhogens gaon? Alla, as de regio's d'r genoegen mit nemen. En hoe zit et mit Stellingwarf? Wat hebben wi'j bi'j de uutbreiding van de Rono-zendtied kregen? Niks ommes. We meugen now en dan es even een krummeltien mitpikken van de Friezen. Ja, zolange et Fries pergramme om oons henne mient te kunnen, gáón ze om oons henne. Of weren d'r soms nog goenend die dochten dat ze daor Stellingwarfs-praotende verslaggevers een, al was 't mar een bescheiden, pat van de tied veur de Friese microfoon hebben willen? Wi'j moe'n een eigen, vaaste rebriek, en niks eers. Et is meer as tied dat gemienten en perveensie daor es over opspeulen. En daor moe'n jim dat volk mit toe anvieteren, Lammegies en Klaosies!

Henk Bloemhoff.

Schoelejaoren.....lange leden

As liendebomen praoten konnen,
hadden ze jim hiel wat verteld!
Now bin d'r in de loop van jaoren,
een stok of wat van daele veld...

Mit heur mooie briede krunen,
keken ze daele op 't jonge goed,
die et grint haost ommeploegden
in felle drieste overmoed!

Alle kiender konnen speulen
en we hebben oons nooit verveeld,
hadde iene hiel vremd snuupgoed,
et wodde mit mekaander deeld!

Kalmoeswortel uut de Lende
was hiel lekker, veur wie 't wus.
Brune broties, zoere staelen,
plokten wi'j uut 't lange grös!

Ok kauwden wi'j op wilde wrange...
en waj' op 't Raetellaenepad,
dan lag et daor bezi'jd mit neuten!
Griepen mar, da's nog al glad...

Een tandarts hadden wi'j niet neudig,
die wás d'r doe bi'j oons ok niet!
Vraog ie now es naor de bieters,
niet veule echt meer, 'k loov' et niet!

Wi'j atten dikke winterwottels
en wilde grune appelties,
die smàekten zoer en vreeslik wrange,
wie 't niet luste, was niet wies!

Had Oebele een buse proemen,
wi'j maekten d'r gauw pudding van!
't Weren lekkere riepe proemen,
alliend de ries ontbrak d'r an.

As liendebomen kieken konnen,
dan hadden z'alles niet graeg zien...
want oost en west kon vreeslik vechten,
en d'aand're dee altied gemien...!

Mar wi'j konnen driftig speulen,
de vonken vleugen d'r van of!
Van staobal en de bliksembusse,
wie niet op 't honk was, die was of!

En bokkienspringen, pettienballen,
of tegen d' hoogste mure op,
en zwiepetoppen, niet vergeten...
't Was klapkoord an een kotte stok.

Mar as de lienden treurig drupten
en 't in de gaank zo vreeslik stonk,
zatten wi'j te kaorties ruilen,
krek waor die natte jasse hong...

Op 'e riegel klompevakkies...
daor kostte oonze haandel duur!
Wi'j weren kleine economen,
dus liepers van et eerste uur!

De Klok, Verkade, Koopmans Meel,
die gongen vlot in aand're haand.
Ie kregen dan Van Nelle kaorties
of doefies mit een goolden raand.

We schreven ok in 't poezie-album,
de meester schreef dan veur de jeugd:
"De kroon die je jonkheid moet sieren,
is Reinheid en Eenvoud en Deugd!"

Gelokkig hebben de liendebomen
al dat moois niet lezen kund...
Stel now dat ze alles wussen,
waor hadden wi'j oons bargen kund?

En dan ston meester in de deure,
hi'j klapte ien keer in de haand...
Wi'j gongen rustig naor de baanken
veur Aardrijkskunde: Nederlaans!

Gezellig roesden liendebomen,
atlassen laggen op 'e baank...
"Knap..." zee 't in de cokeskachel.
't Was op 'e Hoeve in Nederlaand..!

Peggy Klinkhaemer

Uut et reumeltien

Stel mar uut tot morgen
wat as vandaege niet hoeft.

Wat is waor? Dát is waor.

Oolderdom komt mit eretekens.

De beste praoter zwiegt op et goeie mement.

Rieken wo'n rieker deur aarmen aarmer te maeken.

Kristenen kun wel sosjalist wezen,
mar kun sosjalisten ok kristen wezen?

Et zal mit de kroempraoteri'je
ok iens terechte kommen.

In de beparking tekent him de knecht.

Et beste is vaeke niet goed genog.

Maek d'r gien lang verhael van
as et mit een kot vassien toe kan.

Oene Bult

De liefdesbrief

Een liefdesbrief
van meer dan veertig jaor
ligt in heur zaachte hanen
mit grauw vergeelde ranen.

"Ik hool van jow",
gevulig staot et daor;
ze lest de kotte zinnen,
en ze wodt waarm van binnen.

"Kom gauw weer",
't is krek nog te lezen,
nog meer onzekerheden,
ze kikt weer in 't verleden.

"Mien lieve schat,"
hoe zol 't toch wezen
as we douk tegere leven,
wil ie 't ja-woord geven.

Ze bin al oold,
ze glimkt mar even,
al bin ze kroem en stief,
't is nog krek die liefdesbrief.

Harm Houtman

Paspoort

Zoe'n dag vot moet an nogal wat veurweerden voldoen. D'r moet 's middags gien bejaorde-gimmestiek wezen. Ik moet de aandere morgen niet vroeg beginnen te hoe-

ven mit wark. Mien vader moet aovens gien vergeerdering hebben. Mien moeder moet niet naor de masseur, of fysiotherapeut numen ze dat tegenwoordig, moeten. Et moet knap weer wezen. Hoe et beston, ik weet et niet, mar et beston; an al die veurweerden was voldaon die deensdag. Et was waarm, et was hiete. Mien vader zat naost me in de auto-snelbienders, mien moeder tussen de opspeerde denneappels aachterin. De staand van de autoraempies wisselde nogal es. D'r zat de hiele dag de beweging in van een drokwarkende, omkeerde guillotine (Fraans veur snied-mes). Wi'j reden deur et mooie Friese laand, en zaggen dat niet alliend de Stellingwarven mooi weren. "De Langweerder Wielen," reup mien moeder. Mien vader keek in de bomen langs de weg en zag ze niet hangen. Hi'j het ze de hiele dag niet hangen zien, omdat mien moeder tegen de aovend verklaorde, dat ze ok niet hongen, mar laggen. Op de weerommereis gleensterde et waeter d'r van in de aovendzunne. In Sneek hebben we wat omtoogd op 'e mark. Ok bin we daor een uutspanning instapt. We hebben et ien en aander "nuttigd". Mien moeder had petat, van die stokkies eerpels. Ik had saté, hompen vleis an stokkies. Mien vader een uutsmieter, ham mit legsel van biesten op zokke stokken. Tegen een ure of iene was et warkelik ofgrieslik hiete wodden. We zollen naor IJsbrechtum. Now mooi dat et smulten was. Alliend et husien (de woning), waor as mien moeder mit heur volk woond had, ston d'r nog. Et was niet veule veraanderd zee ze. Volgend jaor mar naor nog es een eer huus. Mien moeder is daenk' wel zoe'n tien keer verhuusd in heur leven. Laeter gongen wi'j nog naor Lutkewierum. Iene van de kleinste plakkies van Frieslaand. Een pasteri'je, een karke (mit een peerd d'r op), een peer boerderi'jen en wat huzen. As kiend was ik d'r vaeke west mit mien moeder. Et had doe al indrok op me maekt. Et buunstap van mien tante, et verhael van et kiend dat haost verdronken was, de melkboot. Et fietspad zo mar deur et laand, et pad van grind om de karke. Et huus van mien tante was d'r nog, krek zoas et doe was. Et was aenlik een vremd huus:

drie huzen in iene. Mien tante, een oolde man en nog een huusholen. Et was now ok weer zo geweldig mooi. Alles gruun, alles bluuide. We bezochten kennissen en nog wat vere femilie. Omdawwe toch in de buurt van Sneek weren, wollen we ok nog even bi'j et meer kieken. Mit de koppen in 'e wiend de pier op. De golven onder jow deur. De boties in de veerte. Op weg naor huus nog an de ere kaant Sneek scheut mien vader inienend in 't zin, dat hi'j toch nog een vergeerdering had. We hadden dus toch nog niet an de veurweerden voldaon, gelokkig aachterof bekeken. Et het oons mit 'n drienend best voldaon, daor in et Friese laand. Mar vandeweke vreug mien moeder hoeveule as een paspoort kostte.....

heur nog de hieltied daankbere zeune,
Harm Houtman

Volk van Stellingwarf de zoolders op, de kammenetten in

De Stichting Stellingwarver Schrieversronte gaot him de kommende tied doende holen mit de uutbreiding van et documentaosiecentrum. Vanof 1972 bin pattie al an 't wark west om spul bi'jmekeer te brengen. Alles wat nao 1971 verschenen is in boek en kraante is goed bi'jhullen. Ok bin d'r al een stokmennig oolde uutgiften veur 't locht kommen, die now in oons archief een plakkien vienen. Mar d'r is netuurlik veule meer: kraanteknipsels mit verhaelen en riempies in et Stellingwarfs, kraanteknipsels en -artikels over geschiedkundige onderwarpen, over oolde zeden en gewoonten in Stellingwarf. En d'r bin vanzels nog veul meer oolde boeken en ansichtkaorten. Pattie meensken hebben zels nog mit de haand schreven Stellingwarver tenielstokkies of oolde tekenings en schilderi'jen. Van al dat spul het de Schrieversronte verlęt.

Hoe kun jow oons helpen.

Veural mit schoonmaeken kommen meensken nog al es wat tegen. Zo kreeg de Schrieversronte de laeste tied: verhaelen van Bergveld uut de Friese Koerier, oolde "Ooststellingwervers" (de kraante dus!) van veur de oorlog, een hiel oold boekien van Popping, en gao zo mar deur. As jow spullegies hebben die jow wel kwiet willen: wi'j willen ze hiel graeg hebben. Willen jow et nog niet kwiet, geef dan even deur wat jow hebben. Op et bureau wodt dan bekeken of et fotocopieerd wodden kan. Jow kun alle daegen bi'j de Schrieversronte anlopen, mar jow kun vanzels ok even schrieven: Meulehoeve, Bongheer 1, Oosterwoolde. Et postadres is: Postbus 138, 8430 AC Oosterwoolde. Bellen kan vanzels ok: till. 05160-4533. Et materiaol dat now bi'j jow thuus ligt, krigt dan de kaans deur meer meensken bruukt te wodden. En et blift - goed opburgen - veur et naogeslacht beweerd. Materiaol kan ok in bruuklien geven wodden. Dus alles van veur 1972 is welkom bi'j de Schrieversronte!

Wat gebeurt d'r mit.

Et materiaol wodt deur de mitwarkers van de Schrieversronte op et bureau op 'e Meulehoeve onderbrocht in et documentaosiecentrum. Dat documentaosiecentrum kuj' vergelieken mit een biebeltheek mit kaasten en kaortebakken. D'r bin plannen veur et braandvri'j opbargen van et oolde materiaol. Iederiene het vri'je toegaank tot et bureau van de Schrieversronte. Et documentaosiecentrum is veur iederiene eupen en dat ommenocht nog wel. De mitwarkers geven graeg goeie raod bi'j et opzuken. D'r wodt in principe niet uutliend, omdat we gien risico's lopen willen. D'r wodt hoopt dat ok een protte scholieren en studenten, die es wat meer weten willen over disse streek, et documentaosiecentrum bruken zullen. Mar et is d'r veur hiel Stellingwarf en veur alle Stellingwarvers, dat laot je gien twie keer nugen.

Pieter Jonker

I Korinthe 13 : 1_13 *De liefde*

Al was et dat ik alle geheimtaelen van de eerde
en van de hemel praotte,
mar had de liefde niet,
ik was klinkend keuper
of een rammelende belle.

Al was et dat ik profetische gaoven had, en alle
geheimen kende en alles wat as mar te weten is wus,
en al et geleuf had, dat ik verzette bargen,
mar had de liefde niet,
ik was niks.

Al was et dat ik al mien eten uutdielde,
en al was et dat ik mi'jzels verbraande,
mar had de liefde niet,
et brocht mi'j gien baot.

De liefde is laankmoedig,
de liefde is goedertieren,
zi'j is niet ofgeunstig,
de liefde pronkt niet,
zi'j is niet opgeblaozen,
zi'j kwetst gieniene zien gevuul,
zi'j zocht heurzels niet,
zi'j wodt niet verbitterd,
zi'j rekent et kwaode niet toe.

zi'j is niet bliede over ongerechtighied,
mar zi'j is bliede mit de waorhied.
Alles bedekt zi'j,
alles geleuft zi'j,
alles hoopt zi'j,
alles verdreegt zi'j.

De liefde vergaot nooit;
mar veurzeggeri'jen zullen ofdaon hebben;
geheimtaelen vergaon,
kennis zal vot wezen.

Want onvolledig is oons kennen
en onvolledig oonze waorzeggeri'jen,
mar as et volmaekte komt
zal et onvolledig ofdaon hebben.

Doe ik een kiend was
praotte ik as een kiend,
vuulde ik as een kiend,
overlegde ik as een kiend.

Now ik een volwassene wodden bin
heb ik oflegd wat as kienderlik was.
Want now zien wi'j nog deur een spiegel
as in raodsels,
mar straks van aangezicht tot aangezicht.
Now ken ik onvolledig,
mar dan zal ik volledig kennen,
zoas ik zels kend bin.

Zo blieven dan:
geleuf,
hope en
liefde,
- disse drieje -
mar de meerste van disse
is de liefde.

Vertaeling: Oene Bult

De Kontermaansbrogge

In de weg van Hooltpae naor Noordwoolde ligt over de Lende de Kontermaansbrogge. Mit wat oolde kaorten in de haand kommen we d'r al gauw aachter dat dit een historisch plak is. In 1718 vienen wi'j de naemen "Hille" en "Lindeverlaat". Disse naemen wiezen op twie dingen. D'r was een broggien en d'r was een sluus (kaortien 1).

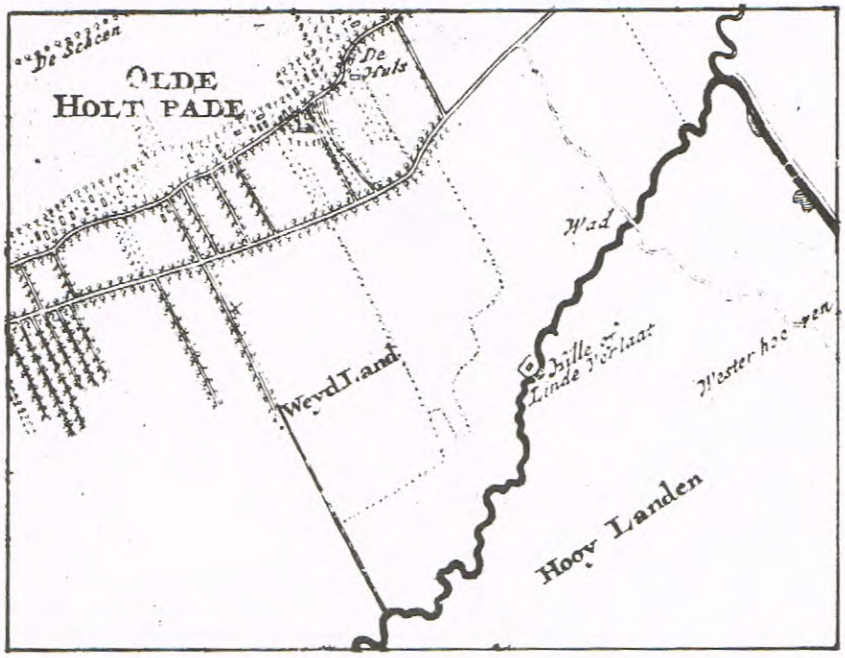

Gaon we now een peer jaor veerder in de geschiedenis weeromme dan zien we dat d'r in et jaor 1642 deur de Perveensiaole Staoten van Frieslaand an de heren Thomas van Stakenbroeck, Luytenant Generaal der Verenigde Nederlanden; Gerrit Dijkman e.a. vergunning verliend wodt veur et greven van de Noordwooldervaort en et maeken van een stok of vuuf sluzen. Iene van die sluzen - die neudig weren om de turf van aachter Noordwoolde naor et westen veren te kunnen - was et "Lindeverlaat" (Provincie, 1642). Disse sluus lag an de oostkaante van de brogge. In Eeckhof (1854) kommen de naemen "Draai het Hille of Kontermansverlaat" veur. Hier zien we dat et om een dri'jbroggien gaot dat over de sluus henne legen het. Ok de naeme "Kontermans" is eers. Over die naeme kan nog wel et ien en aander verteld wodden. In een rekening uut de Fraanse tied (1811) wodt praot over "l' écluse nommé le Contermans" (kaortien 2).

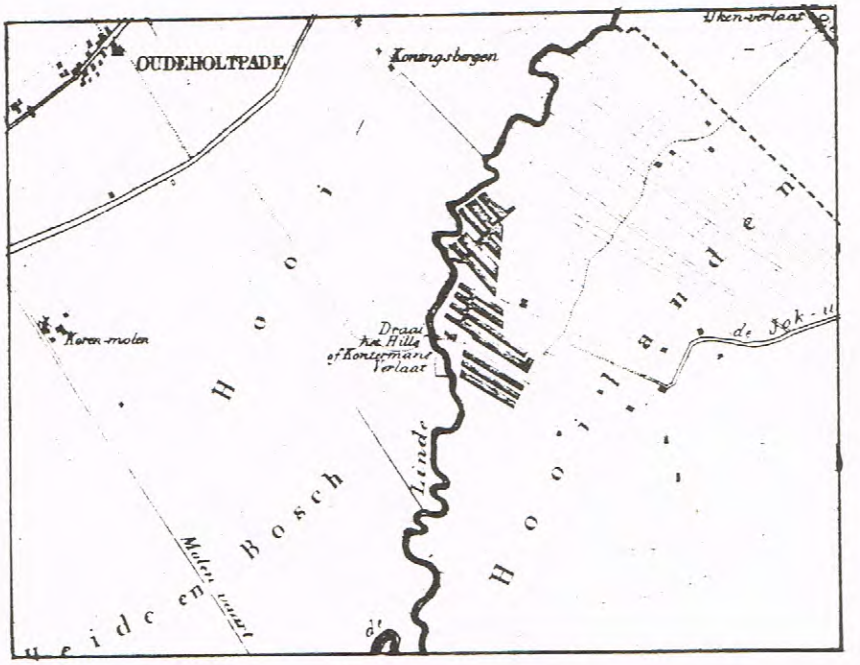

Een oolde akte uut 1742 geft over de Contermans nog meer hoolvaaste (Kamminga, 1964). Op 14 april van dat jaor schrieven een koppeltien turfschippers en veenbaozen an de Staoten van Frieslaand. Disse meensken uut Noordwoolde klaegen over et doen en laoten van sluuswaachter Jan Harmens Contermans. Wat was now et geval. Jan Harmens was gien makkelike bruur. Hi'j leut de schippen allien uut of in de sluus wanneer et him schikte. Ok maekte hi'j d'r een gewoonte van om midden in de naacht, as de schippers op heur nust laggen, et waeter uut de sluus lopen te laoten waordeur de vaeke mit een dikke laeding turf oflaeden boten op et dreuge kwammen te liggen. D'r was mar ien meniere om de sluus weer vol waeter te kriegen en dat was om een deur Contermans te bepaolen tal flessen dure jenever van him te kopen. Et is hielemaol niet zo gek om te daenken dat disse Jan Harmens ok de naeme an de sluus geven het. Hoe drok hi'j et had het is muuilik nao te gaon,

mar et bin vaast en zeker nog al wat boten west die deur de sluus mossen. Uut laeter jaoren bin wel wat getallen veurhanen. Zo passeerden d'r in 1879, 400 schippen de Kontermaanssluus. In 1885 weren dat 560 boten en 2 hooltvlotten.

(1)

eigen foto.

An et aende van de veurige ieuw was de Lende om en bi'j de Kontermaanssluus liekewel niet meer te beveren. De meerste schippers konnen niet eers as heur boten een peer honderd meter veur de sluus te lossen. Dit was d'r de oorzaeke van dat d'r plannen maekt wodden om hier veraandering in te brengen. Et weren weer veural de schippers uut Noordwoolde die nog al wat muuilikheden maekten. In 1894 kwam d'r een verbeteringsplan op taofel. Et kon niet aanders dat ok de toestand bi'j Kontermaans veraanderen zol. Et dri'jbroggien mos verdwienen en ok de sluus zat niet meer op et goeie plak. Omdat et een broggewaachter uutsperen zol wodde veursteld om een vaaste brogge te maeken. Veerder had

et ok gien zin meer deurdat de spoorbrogge en de brogge in de rieksweg tussen Wolvege en De Blesse al eerder as vaaste broggen uutvoerd weren. Et het liekewel nog tot 1908 duurd veurdat de ni'je brogge klaor was (plaetien 1). Disse brogge was de eerste betonbrogge in de perveensie. Veural de overspanning van 10 meter maekte nog al wat indrok. De bouwkosten *f* 2.158,17 kieken oons daor en tegen weer reer an. (Provincie, 1910).

(2)

foto: J. Boonemmer, Hooltpae.

Zo rond 1920 wodde begonnen mit et veerder opknappen van de Lende. In die tied wodde ok de sluus van Kontermaans naor aachter Ni'jhooltpae verplaetst.

De bi'j een boel meensken bekende hoge, smalle en witte Kontermaansbrogge mit et opschrift "Mellema 1909" het et tot 1970 uutholen. Doe wodde d'r een ni'je weg anlegd tussen Hooltpae en Noordwoolde en daor paste

dat kleine broggien niet meer in. Nao zoe'n 60 jaor dienst daon te hebben wodde hi'j ofbreuken. D'r kwam een ni'jmoodse brogge, zo as wi'j die overal zien, veur in et plak (plaetien 2). Ok de hoge opritten wodden weggreven. D'r is haost niks meer dat an et verleden daenken dot of et moet allien nog et huus wezen waorin in vroeger daegen Bauke de Vries aachter de tap ston in zien harbarge "De Watersport".

Geert Lantinga

LITERATUURLIESTE

Eekhoff (1849-1859) EEKHOFF, W., Nieuwe Atlas van de Provincie Friesland. Leeuwarden, 1850, kaart nr. 30.

Halma (1718) HALMA, F., Uitbeelding der Heerlijkheid Friesland, Leeuwarden, 1718.

Kamminga (1964) KAMMINGA, L., Noordwolde in zijn omgeving en op zichzelf. In: Geschiedenis van Noordwolde en de Rotanmeubel-industrie, Drachten 1964, blz. 31 - 33.

Lantinga (1972) LANTINGA, G., Kontermansbrug. In: Informatiegids voor Oldeholtpade. Oldeholtpade, 1972, blz. 47 - 50.

Provincie (1642) PROVINCIALE STATEN VAN FRIESLAND, Resolutieboek der Staten van Friesland, Leeuwarden, 1642.

Provincie (1910) GEDEPUTEERDE STATEN VAN FRIESLAND, Verslag van den Toestand der Provincie Friesland over 1909. Leeuwarden, 1910, hoofdstuk V blz. 39.

Schotanus (1718) SCHOTANUS À STERRINGA, B., Uitbeelding der Heerlijkheit Friesland. Leeuwarden, 1718, kaorte nr. 31 Stellingwerf-Westeinde.

Stonehenge

Mytisch eilaand, zwaore stiender,
cirkel van verleden tied.
Ienzem in een zee van ruumte,
zoemeraovend, still' en wied.

Bloedrood ondergaonde zunne
op de greens van locht en laand.
Symboliek van kracht en leven,
offervuur dat iewig braant.

Vuur van passie, veer in 't westen,
liekt veur 't duuster op de vlocht.
Kleur verschöt van gries naor zwat,
heilig plak in schiemerlocht.

Groot de stiender, lang de schaden,
om Stonehenge toe wodt et naacht.
Now al long'rend naor de morgen,
as in 't oost de zunne waacht.

Johan Veenstra

De Kaamp

A'k zo es wat in die Stellingwarver boekies ommesnupe bin d'r altied een bult dingen bi'j die mi'j eigen binnen. Nuver aenlik: aj' es mit een oolde Stellingwarver praoten bi'j' drekt eigen. Mit een peer woorden begriep ie mekaander, krek as kom ie vule kotter bi'j mekeer. Dan daenk ik iedere keer weer: wat is 't hiele leven in zoe'n kleine 100 jaor veraanderd. As we d'r wat van beweren willen moe'n we ok gauw wezen. Nog een jaor of wat en dan kun de oolden et niet meer vertellen, en is et vot en komt nooit weer. Ik zol dan ok zeggen willen, die wat wet zet et op pepier. De iene wet dit en de aander dat en dan blift et altied beweerd. Ik daenk dan an dingen die mi'j zels nog heugen mar ok wat oons volk oons verteld hebben, bi'jglieks daenk ik an de hiele leefsituaosie in die tieden die zo nauw verbunnen was mit et Fochteler Vene, de uutgestrekte heidevelden in de Weperpoolder, aachter Weper en Jarringe. As een boer een ni'je knecht hebben mos dan was et eerste wat de boer vreug: "Hoevule voer plaggen kuj' daegs stikken?" Ze mossen dan temeensen tien of twelf voer daegs stikken kunnen, aanders weren ze niks weerd. Ok donglaeden uut de potstal heurde d'r bi'j vanzels. Dan haj' de opkomst van de keunstmest vanzels en et stiekeldraod, dat het disse streken tot bluui brocht en ik kan et niet hebben dat d'r tegenwoordig meensken binnen die zo op 'e keunstmest ommeschellen. Et het een hiele toer west om overal aachter te kommen mit al die ontginningsziekten en zo. Pette of veur al die boeren en boerties die dit mit de veurlochting en zo allemaol uutzocht en in de praktiek brocht hebben. Al die meensken die now alles zo goed weten, mossen mar es leefd hebben in die omstanigheden. Mar ja, alles was d'r op insteld: van bureplichten tot spoekgeschiedenissen. Haost gien iene van de oolden die diepe in zien hatte niet in spoeken geleufde en misschien now soms ok nog wel. Hebben jim et wel es heurd van die geschiedenis in die plaetse

van Gerrit van Mithuzen? Niet? Dan moe'n we daor douk al es over praoten! En van dat spek uut de schostien bi'j oolde Jan Koops? En dan et ni'jjaorwinnen van Jantien Bowen. Ik bin jonk west en opgruuid vlak bi'j de Heidekaamp of Hiddekaamp of ok wel kot weg "Kaamp" nuumd. Al die oolde stammen heb ik nog goed kend. Pracht meensken weren d'r bi'j. Van 'e weke bin 'k de ni'je rondweg ten oosten van Oosterwoolde es daele fietst en doe weeromme over de "Klaozingeweg", dat ruilverkavelingsweggien, dat d'r now al een jaor of drie leit. Op et hoekien bi'j dat wallegien waor as de "Kaamp" begon bin 'k ofstapt, en daor he'k es om mi'j toe keken. Doe bin 'k begonnen te tellen hoevule huzen in dat rontien, zo as ik dat overzien kon, misschien een goeie kilemeter in de omtrek, de laeste jaoren ofbreuken binnen. Ik kwam op 17 huzen. En d'r staon nog zesse. En eerlik waor, et is misschien kienderachtig, mar ik kreeg de traonen in de ogen, want van al de oolde meensken die in die husies en huzen woond hebben is d'r niet iene meer. Midden in dit strekien bin ik op 22 april 1904 jong west en bin d'r opgruuid. Al die oolde meensken leefden veur mi'j weer, die ik mit al heur eigenaorigheden zo goed kend heb. Krek zo goed as wi'j allemaol oonze eigenaorigheden hebben. Ik dochte nog: nog even en alles is vergeten. Op 'e oolde "Kaamp" stonnen zes husies; allemaol kiender van oolde Hidde de Jong, die mit zien huusholing om 1850 henne uut Suameer hier kommen is. De zes oolde stamhoolders weren: Wietse H. de Jong, trouwd mit Lutske of Luts; dan Tjeerd H. de Jong, trouwd mit Jantje Betten. Dan Jan Lulofs (of Jan Stoelwiender) trouwd mit Wietske H. de Jong (gien kiender); Theunis Brinksma, trouwd mit Tjipkje H. de Jong; Henderk H. de Jong, die het onder dienst weg een wiefien mit neumen uut Amsterdam, mar dat wiefien he'k niet kend, die is niet oold wodden. Ze hadden wel drie dochters. Dan nog Kornelis H. de Jong (of Kees), trouwd mit Kneliske, eerder mit een Antje Klaver, zo goed a'k weet. Dan was d'r nog een zeuvende, mar die het nooit op 'e "Kaamp" woond. Dat was Geert H. de Jong. Die moet woond hebben op Pran-

dinge, op dat hoekien waor as Jan Betten dat ni'je bungalowgien staon het. Laeter bin d'r drie husies bi'jbouwd mit as ooldste mi'j bekende bewoners Henderk van Seijen en Jantje de Jong, Hidde Tjeerds de Jong en Lutske en de dadde mit vaeke wisselende bewoners, waor as ik Imke de Jong en Wietske et beste van kend hebbe. Veerder bin ofbreuken de husies van IJlke Dol en Klaosien, Jan Grutter en Jaopikien, Henderk Jaeger en Liesbet, Dirk Zwiers en Aoltien (laeter Jeep Klaover), Jan de Jong en Aaltsje (vroeger eigendom van Sjoerd van Rozen), Andries Nuwolt en Zwaantsje (mit drie zeunen) en Haarm de Jong. En veerder nog de twie boerkeri'jen van Adam van Weperen.

De ooldste bewoners van de zes overbleven huzen weren: 1. Sander Veenstra (hier is oolde Hidde uut Suameer begonnen) en now A. de Haan. 2. Jan Russchen (laeter J.L. v. Weperen) 3. R. Betten (laeter J.A. Betten) 4. J.Sj. Nuwold 5. de boereplaetse bouwd deur J. v. Weperen van Appelsche rond 1920 en 6. H. Heida, de oolders van de schriever van dit stok.

Pieter Heida

Uutslag Kryptogram

Van de vief meensken die mitdeden an Sietske en Philo heur Ovend-kryptogram weren d'r drieje die him hielemaole goed hadden. Dat weren: Vrouw Hofstee-de Hoop uut Scharpenzeel, de heren A. Wever uut Oosterwoolde, Tj. Dijk uut 't Vene. Deur te lotten is de Heer Dijk as prieswinner uut de busse kommen. Hi'j krigt van oons de boekebon. De oplossing van et kryptogram komt in et augustus-nommer van De Ovend.

Red.

Anne Bloemhof: "Ik wil bi'j de kiender een veuroordiel over heur eigen tael wegnemen"

Anne Bloemhof, student van de Rieks Pedagogische Akademie in Drachten, het zien scriptie in et laeste jaor van zien opleiding schreven over et Stellingwarfs in et basisonderwies. Bloemhof het daor alderhaande aktiviteiten veur opzet op de legere schoele in Makkinge. In Naost de Meule, schoelekraante van de basisschoele van Makkinge, 15e jaorgaank, no.5, meie 1978, schrift Bloemhof een stok over zien warkstok. Hi'j had vier uutgaankspunten: "a. Ik wil berieken, dat d'r bi'j de kiender een veuroordiel wegneumen wodt wat de Stellingwarver tael anbelangt, zodat disse tael as liekweerdig beschouwd wodt mit et Nederlaans en et Fries. b. Ik gao verschillende dingen mit de kiender doen. Op die meniere lao'k ze ondervienen, dat et ok wel es aorig wezen kan in et Stellingwarfs les te kriegen. c. De Stellingwarfstaelige kiender moe'n de gelegenhied kriegen om ok es in schoele Stellingwarfs te praoten. d. Ik perbere te bewiezen, daj' op een legere schoele ok wel es wat in Stellingwarfs doen kunnen." Niet alle kiender praotten Stellingwarfs en pattie kun et alderdeegst muuilik verstaon. In de eerste en twiede klasse gaf Bloemhof vier lessen. Et meerste wodde in de viefde en zesde klasse daon.

In die lessen hadden ze et over taelen, de geschiedenis van de Stellingwarven en over beroepen in Oost-Stellingwarf. Bloemhof stelt: "Aj' een stokmennig lessen geven in et Stellingwarfs meugen d'r gien lessen missen, waor wat in verteld wodt over de Stellingwarven zels." Veerder hebben de kiender zongen uut Piepmoes en naor verhaelen en gedichten luusterd. Ze vunnen dat slim mooi. D'r wodde goed veurlezen deur de kiender en de verhaelen wodden goed begrepen. D'r wodde twie keer teniel speuld. Iederiene mocht in die tael praoten daor hi'j dat et liefste in dee. Dus naost et Stellingwarfs wodde d'r ok Nederlaans bruukt. An et aende van de lesserie wodden d'r gedichten in et Stellingwarfs maekt en in een bundeltien bi'jmekeer brocht. Hier volgen twie veurbeelden:

De schoele

In schoele zitten we weer te leren
d'r uutstuurd wo'n we honderden keren
Wi'j moe'n hiel veule schrieven
en soms ok nog naoblieven
Ok al letten we evenpies niet op
dan geft meester oons weer op de kop
In de zommer is et snik hiet'
en ie kriegen dan soms ok een moggebiet

Jantsje van Buiten.

De winter

De winter staot weer veur de deur'
Daor zorgt iederiene veur
De winter is nog niet op gang
mar dat maekt nog gien iene bang'

In de winter komt eerst Kastfeest
Die in twie daegen veurbi'j reest
Mar dan komt oold en ni'j, mit vuurwark
Dat maekt de winter wel hiel stark

Dan komt et ni'je jaor
Die staot altied klaor
Mar dan zakt de winter weer vot, en alles veurbi'j
Now, dat was dan de winter veur mi'j

Martin de Boer.

In de eerste en twiede klasse hebben ze zongen en luusterd naor een Stellingwarfs verhael, en oefenings mit riemwoorden daon. Neffens Bloemhof wodde d'r in de viefde en zesde klasse meer Stellingwarfs praot as in de eerste en twiede. Al mit al hebben ze daor in Makkinge een protte wille had van Bloemhof zien lessen.

Over et Stellingwarfs op de basisschoele is een peer jaor leden ok in De Pompeblêdden schreven: 1974 no. 8, blz. 181-185, blz. 198-202, no. 10, blz. 223-226, 1975 no. 5, blz. 112-115. Dat gong over een experiment an de basisschoele van Else, een peer jaor leden holen deur P.A. studenten. Ok de Warkgroep Stellingwarfs in et Onderwies hoolt him al jaoren doende mit Stellingwarfs en Stellingwarver kultuur op schoele. Inlichtings over dat wark van de Stellingwarver Schrieversronte kun jow kriegen bi'j de heer J. Betten, koördinator van die warkgroep, Grietmanslaene 30, 8431 CS Oosterwoolde, tillefoon 05160-3898 of oons kantoor, Bongheer 1, Postbusse 138, 8430 AC Oosterwoolde, till. 05160-4533.

Pieter Jonker

Henk Bloemhoff hoolt inleiding op Frysk Filologekongres

Op 18, 19, 20 oktober 1978 hoolt de Fryske Akademy weer een kongres veur filologen (filologen bin taelkundigen). Et achtste Frysk Filologekongres wodt holen in Liwwadden, op Terschelling en in Franeker. Bloemhoff zien lezing het de titel Een peer odderingsprincipes die et Stellingwarfs anbelangen mitkregen. Veerder warken an dit kongres mit: Mr. dr. K. de Vries, Perf. dr. H. Entjes, Perf. dr. A. Feitsma, Perf. dr. E.G.A. Galama, drs. L. Pietersen, Kr. Boelens, dr. O. Wilts, Perf. dr. Miedema. Nao et kongres verschienen alle lezings in ien boek: Philologica Frisica Anno 1978. Wi'j bin d'r netuurlik wel een betien wies mit dat Henk Bloemhoff mitdot, mar butendat is et een stok erkenning van oonze eigen tael.

Veur meer infermaosie: Fryske Akademy, Doelestraote 8, 8911 DX Liwwadden. Till. 05100-31414.

Pieter Jonker

de ovend

een uutgifte van de Stellingwarver Schrieversronte,
Postbusse 138, 8430 AC Oosterwolde
till. 05160-4533

Adm.: Johan Veenstra, Binnenweg 3, Nijeholtpade

Red.: Henk Bloemhoff, Bovenweg 15a, Nijeberkoop

„De Ovend" komt ien keer in de twie maonden over de heerd
bi'j de leden van de Stellingwarver Schrieversronte
Lidm./ab. (tegere) kost f12,50 in 't jaor

Baankno. 29.98.07.711
Girono. 831523 van de Coöp. Voorschotbank Oldeberkoop
't.g.v. Stellingwarver Schrieversronte no. 711